

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 1842046
Steller: C.M. Bakker
E-mail: cm.bakker@hoorn.nl

Team: PM
Teammanager: Henk de Bruijn
Portefeuillehouder: S. Bashara

Onderwerp

Adaptatiestrategie Deltaplan Ruimtelijke Klimaatadaptatie (DPRA)

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Bijlage 1 Klimaatstresstest Westfriesland
2	Bijlage 2.1 Strategie Westfriesland
3	Bijlage 2.2 Effect strategie Hoorn
4	Bijlage 2.3 Rol van HNNK
5	Bijlage 3 Overzicht kenmerken strategieën
6	Rapportage stresstest (link naar online Sway-rapportage klik hier) Rapportage strategie (link naar online Sway-rapportage klik hier)
7.	Motie voorkomen wateroverlast d.d. 3 november 2020

De raad besluit

Ambitieniveau B voor klimaatadaptief handelen met de bijbehorende adaptatiestrategie vast te stellen.
Waarvan de hoofdpunten zijn:

- Meegroeien met de klimaatverandering.
- Beschermingsniveau is vergelijkbaar met de situatie van nu
- Klimaatadaptatie wordt actief benut om groen toe te voegen aan de leefomgeving

Bijlage 3 (overzicht kenmerken strategieën) en de rapportage strategie, geeft een uitgebreide toelichting.

Samenvatting

Het klimaat verandert wereldwijd. Het wordt gemiddeld warmer. De effecten zijn ook in ons land al merkbaar. Lange periodes van droogte wisselen af met korte, hevige neerslag. We krijgen vaker met hittegolven te maken. Daar bovenop neemt het risico op overstromingen toe. Deze effecten leiden op termijn tot mogelijk grote, negatieve gevolgen voor de leefbaarheid. Maatregelen zijn nodig om veilig en comfortabel te kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Ook in de regio Westfriesland en Hoorn.

Het Rijk zag deze noodzaak ook en heeft in 2017 het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

uitgebracht, als toevoeging op het Nationaal Deltaprogramma. In het DPRA staan twee hoofddoelen:

1. Nederland moet in 2050 helemaal klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht ten aanzien van de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en gevolgen van overstromingen; met
2. als tussendoel moet klimaatadaptief handelen uiterlijk in 2020¹ in beleid en uitvoering zijn verankerd.

De Westfriese colleges hebben zich uitgesproken voor één ambitieniveau, ambitieniveau B. Dit betekent op hoofdlijnen het volgende

- Meegroeien met de klimaatverandering.
- Beschermingsniveau is vergelijkbaar met de situatie van nu
- Klimaatadaptatie wordt actief benut om groen toe te voegen aan de leefomgeving

Bijlage 3 (overzicht kenmerken strategieën) en de rapportage strategie, geeft een uitgebreide toelichting.

¹ Vanwege de situatie rond COVID-19 accepteert de Deltacommissaris enige uitloop op het oorspronkelijke jaar 2020.

Het is een cyclisch proces dat om de 5 jaar wordt herhaald. Op dit moment worden de kaders gesteld om een basis te leggen voor dit proces. Die basis ligt nu op het risico gestuurd werken en is nog geen eindproduct. Het onderdeel wateroverlast is het fundament voor deze eerste stap en in de komende jaren zal verder onderzoek nodig zijn in de verschillende thema's.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

De Westfriese colleges hebben zich uitgesproken voor één ambitieniveau, ambitieniveau B. Het is nu aan u om een besluit te nemen over het ambitieniveau en de bijbehorende strategie.

De volgende stap is het daadwerkelijk uitvoeren van activiteiten voor een klimaatbestendige inrichting. Het raadsbesluit is bepalend voor de koers die in de komende jaren wordt gevolgd.

Belang

De gemeenten hebben in samenwerking met de provincie en waterschap een belangrijke rol bij het realiseren klimaatbestendige omgeving. Door de kaders te stellen kunnen maatregelen getroffen worden voor de inrichting van de openbare ruimte zodat gestart kan worden met het klimaatbestendig maken van de leefomgeving.

Centrale vraag

Welk ambitieniveau met bijbehorende adaptatiestrategie kiest de raad al kader voor de uitvoeringsagenda voor een klimaatbestendige leefomgeving?.

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Een gezamenlijk werkwijze met stakeholders, inwoners en overheid om een omgeving te ontwikkelen die bestand is tegen klimaatveranderingen. Dit voorstel geeft hiervoor een eerste aanzet.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Dit voorstel legt de basis voor de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Hiermee wordt invulling gegeven aan de pijler klimaatadaptatie van het programma Duurzame Stad.

4. Kaders

- Het Rijk heeft in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) tot doel gesteld dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.
- In de Structuurschets Westfriesland 2016 maakten de Westfriese gemeenten duidelijk dat klimaatadaptatie een gezamenlijke opgave.
- Aangenomen motie te onderzoeken welke maatregelen effectief zijn om bedrijven en bewoners te stimuleren hemelwater op te vangen en te voorkomen dat het direct het riool inloopt. d.d. 3 november 2020
- Pact van Westfriesland. Klimaatbestendig Westfriesland in 2050. Hiervoor via het Deltaplan Ruimtelijke Klimaatadaptatie een uitvoeringsplan opgesteld. Dit wordt om de 6 jaar herijkt.

5. Argumenten

Na het klimaattevent Westfriesland, in juli 2018 zijn de Westfriese gemeenten, het Hoogheemraadschap (HHNK), de omgevingsdienst (ODNHN) en andere stakeholders aan de slag gegaan. Dit is gedaan op basis van een gezamenlijk opgesteld regionaal plan van aanpak, waarin gebruik is gemaakt van de stappen *weten, willen en werken* uit het DPRA. Er wordt nu uitvoering gegeven aan het onderdeel werken om de kaders vast te stellen voor de uitvoering.

1.1 Ambitieniveau B is gericht op het gelijk houden van het beschermingsniveau (zie rapportage strategie)

Met de keuze voor ambitieniveau B zullen inwoners en bedrijven in 2050 ondanks klimaatverandering even vaak hinder of schade ervaren als nu. Het is gelijkblijvend niveau bij een klimaatverandering. Bij ambitieniveau A wordt beperkt gereageerd op de gevolgen van klimaatverandering. Daardoor neemt het beschermingsniveau af. Ambitieniveau C levert een hoger beschermingsniveau op. Er wordt minder hinder en schade verwacht dan nu. Dat

brengt aanzienlijke inspanningen van zowel gemeente als inwoners en bedrijven met zich mee.

1.2 *Ambitieniveau B biedt de meest gunstige verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten*

Klimaatadaptatie brengt onvermijdelijk kosten met zich mee, maar levert ook baten op. Het gaat erom hierin de meest gunstige balans te vinden. Kosten hangen rechtstreeks samen met te nemen maatregelen en onderzoeken die aan de 'voorkant' worden uitgevoerd. Baten komen aan de 'achterkant' tot uiting, dus na het treffen van maatregelen. De belangrijkste maatschappelijke baat is de beoogde klimaatbestendigheid. Tegelijk ontstaat ook meerwaarde in de vorm van een groenere en aantrekkelijke leefomgeving. Ambitieniveau B levert een groenere leefomgeving op. Bij ambitieniveau A is de toegevoegde waarde voor de leefomgeving gering. Bij ambitieniveau C stijgt deze boven ambitieniveau B uit. Om de verschillen duidelijk te maken is elke strategie in de online Sway-rapportage voorzien van een visualisatie. In financieel opzicht is de belangrijkste baat de reductie van restschade als gevolg van klimaatextremen. Deze is in de online Sway-rapportage uitgewerkt.

Voor de gemeente hoorn betekent dit dat vooral voor wateroverlast een grote opgave ligt. Met een beschermingsniveau dat momenteel iets lager ligt dan in de rest van Westfriesland, heeft Hoorn bij elk ambitieniveau een aanzienlijke opgave om wijken bestendig te maken tegen wateroverlast. Daarnaast is het voor wateroverlast, droogte en hitte een uitdaging om voldoende openbare ruimte te vinden om maatregelen te nemen

Om deze wateroverlast knelpunten aan te pakken is een grote wijkaanpak nodig, waarin onderhoud en klimaatadaptatie is gecombineerd. De opgave ligt eerst bij het ziekenhuis en de ontwikkeling van Poort van Hoorn. Maar ook in zowel de Omgevingsvisie als het plan Inrichting Openbare Ruimte, Rioleringsplan dat in 2021 wordt geschreven en vastgesteld, krijgt klimaatadaptatie een plek. Op deze manier kan bij stadsvernieuwing en onderhoud in de wijk klimaatadaptatie meegenomen worden. Ook geldt voor dit ambitieniveau dat de gemeente vergroening van tuinen en schoolpleinen zal stimuleren.

1.3 *Een gezamenlijke keuze versterkt de mogelijkheden voor afstemming in de uitvoering*

De colleges in Westfriesland stellen de raden voor ambitieniveau B vast te stellen. De uitvoeringsagenda op te stellen na het raadsbesluit per gemeente bevat een regionaal deel plus een deel per gemeente. Naast concrete maatregelen in straten, wijken en buurten omvat de uitvoeringsagenda activiteiten als onderzoeken, communicatie en subsidie-trajecten. Bij een gelijke ambitie is er veel overlap in deze activiteiten. Daardoor ontstaan er meer mogelijkheden voor gezamenlijke aanpak.

Kanttekening

De strategieën zijn ontwikkeld op basis van de huidige verwachtingen ten aanzien van klimaatverandering en de nu beschikbare kennis. De klimaatscenario's worden periodiek geactualiseerd en de beschikbare kennis van het gebied ontwikkelt zich in de tijd. Het DPRA gaat daarom uit van een periodieke herijking. Elke vijf á zes jaar wordt het proces opnieuw doorlopen. In de klimaatstresstest kunnen de op dat moment actuele klimaatscenario's worden meegenomen, evenals resultaten van uitgevoerde onderzoeken en maatregelen.

Een keuze voor een ambitie en strategie betekent dat gemeenten in Westfriesland de komende jaren de eerste concrete stappen zetten op weg naar een klimaatbestendige inrichting in 2050. Onderweg zijn er bijstuurmomenten. De focus ligt nu op het risico gestuurd werken. Het onderdeel wateroverlast is het fundament voor deze eerste stap en in de komende jaren is verder onderzoek nodig zowel op wijk als gemeenteniveau voor de verschillende onderdelen van klimaatadaptatie.

6. Maatschappelijk draagvlak Tijdens het proces om te komen tot een strategie waren diverse stakeholders betrokken. Overheden, vertegenwoordiging van commerciële partijen en instellingen. Vanuit de verschillende achtergronden werd waardevolle input bij de stresstest en de risicodialoog geleverd om te komen tot maatschappelijk aanvaardbare en veilige oplossingen. Een belangrijk onderdeel van de Groenvisie is de pijler (het hoofdstuk) klimaatbestendig en duurzaam. Een paar duizend mensen hebben meegedacht over de Groenvisie en waardevolle input gegeven over klimaatbestendige maatregelen toepassen. Deze twee onderdelen vullen elkaar in het uitvoeringsplan aan.

7. Financiële consequenties

Hoe hoog de kosten voor klimaatadaptatie uiteindelijk uitvallen is niet goed te zeggen. Bepalende factoren zijn naast het ambitieniveau:

De keuze voor een maatregeltipe in de praktijk

Bij het bepalen van de kosten voor wateroverlast is gewerkt volgens het principe 'eerst groen, dan grijs'. Dat is niet voor niets. Groene maatregelen zijn namelijk relatief goedkoop en bieden meerwaarde voor het tegengaan van hitte en droogte. Met als extra opbrengst een toename in biodiversiteit. Maar soms zijn de mogelijkheden voor groene maatregelen beperkt. Meer focus op 'grijze' maatregelen betekent dat de kosten hoger zullen uitvallen.

De mate van integraal programmeren

Een gemiddelde straat, buurt of wijk is eens per 30 jaar 'aan de beurt' voor grootschalige aanpak. Dat is het moment om mee te koppelen en de inrichting klimaatbestendig te maken. Als klimaatbestendigheid op andere momenten wordt ingebouwd heeft dat een kostenverhogende werking.

Resultaten van onderzoeken

Tijdens het proces bleek dat sommige onderwerpen nader onderzocht moeten worden om inzicht te krijgen in risico's. Bijvoorbeeld de aantasting van houten paalfunderingen in relatie tot de grondwaterstand. De uitkomsten van die onderzoeken zijn mogelijk van invloed op de inschatting van risico's en daarmee op de kosten.

Slagen in het verwerven van subsidies

In de komende jaren zijn subsidies beschikbaar vanuit het Rijk (Impulsregeling), de Provincie en Europa (LIFE).

Uit de klimaatstresstest en risicodialogen komen risico's op wateroverlast het sterkst naar voren. Deze risico's bepalen naar verwachting een groot deel van onze kosten. Daarbij biedt juist de aanpak van wateroverlast tegelijkertijd oplossingen voor hittestress en droogte, door vergroening van de omgeving. Daarom is het thema *wateroverlast* gebruikt voor het maken van een indicatieve berekening van maatregelkosten. De resultaten per gemeente zijn opgenomen in de rapportage over de strategie.

In de Kadernota worden op basis van de uitvoeringsagenda gelden opgenomen voor de uitvoering van klimaatadaptatieve maatregelen. Dit is grotendeels ook afhankelijk van de plannen van bestaande projecten en vervangingsinvesteringen. Deze komen in beeld via het uitvoeringsagenda

8. Communicatie

Het te nemen besluit heeft impact op inwoners, bedrijven en instellingen. Lokaal, regionaal en bovenregionaal (= Noorderkwartier; dit is het deel van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal) wordt daarom gewerkt aan verschillende vormen van communicatie. De uitingen zijn nu gericht op bewustwording. De uitingen gaan zich na besluitvorming ook richten op gedragsverandering. Dit betekent dat ook van de inwoners actie wordt verwacht. De gemeenten kunnen dit niet alleen. Voor de stakeholders met wie we in het proces al om tafel hebben gezeten verzorgen we nieuwsbrieven.

9. Realisatie

De vervolgstap is het opstellen van een uitvoeringsagenda. Die bestaat uit een gezamenlijk deel en een lokaal deel per gemeente. De maatregelen in de uitvoeringsagenda worden niet direct uitgevoerd maar zijn onderdeel van bestaande plannen in wijken en vervangingsinvesteringen. De uitvoering loopt tot 2050. Dat biedt de gelegenheid om slim om te gaan met de opgaven. Door tijdig en goed met andere partijen af te stemmen kunnen verschillende opgaven worden gecombineerd. Zodat een gebied in de openbare ruimte liefst maar één keer op de schop hoeft. Het Deltaplan noemt dit 'meekoppelkansen benutten'.

In 2026 start het proces opnieuw met het uitvoeren van de stresstest. Dan wordt het effect van de uitgevoerde maatregelen in beeld gebracht. En inzichtelijk gemaakt wat de actuele klimaatscenario's betekenen voor de kwetsbaarheid.

Hoorn,

21 JAN. 2021

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester